

**FARZAND TARBIYASIDA QO'SHIMCHA DARSLARNING ROLI: BILIM
CHUQURLASHUVIMI YOKI RUHIY BOSIM?**

Eshmirzayeva Surayyo Rahimjon qizi

Namangan Davlat Universiteti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi,
San'at va sport fakulteti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18253333>

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabdagi ta'limdan tashqari qo'shimcha mashg'ulotlarning farzandlar tarbiyasiga ta'siri tahlil qilinadi. Ba'zilar bunday darslar orqali o'quvchilar bilimini chuqurlashtirish mumkin deb hisoblaydi, boshqalar esa ularning haddan tashqari charchashi va stressga tushishini asosiy muammo sifatida ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, qo'shimcha darslar ijobiy samara beradi, ammo ularni bolalarning yosh va salohiyatiga mos tarzda tashkil qilish muhim.

Kalit so'zlar: qo'shimcha ta'lim, bola tarbiyasi, ota - ona roli, psixologik holat, motivatsiya, repetitor, dam olish.

1.Introduction (Kirish)

Mavzu va muammo:

Hozirgi ta'lim jarayonida ota - onalar farzandining muvaffaqiyatli ta'lim olishini istab, maktabdan tashqari qo'shimcha darslarga jalb qilmoqda. Biroq bu holat turli bahs va fikrlarni keltirib chiqarmoqda: Qo'shimcha ta'lim farzand salohiyatini rivojlantiradimi yoki ortiqcha bosim bo'lib xizmat qiladimi?

Tadqiqot maqsadi:

Maqolaning maqsadi – qo'shimcha darslarning farzand tarbiyasiga ta'sirini o'rganish, ijobiy va salbiy jihatlarini tahlil qilish, optimal yondashuvni aniqlash.

Tadqiqot savoli:

- 1.Qo'shimcha mashg'ulotlar farzand rivojiga qanday ta'sir qiladi?
- 2.Ortiqcha darslar ruhiy bosimni oshiradimi?
- 3.Farzand tarbiyasida qanday yondashuv samaraliroq?

Asosiy kontekst:

So'nggi yillarda O'zbekiston va boshqa davlatlarda ham ta'limdan tashqari mashg'ulotlar keng tarqalgan. Shunga qaramay, bu masalada ruhiy salomatlik, motivatsiya, dam olish va ijtimoiy hayot muvozanatini saqlash zarurati kun tartibida turibdi.

2.Methods (Metodologiya)

Tadqiqot dizayni:

Mazkur maqola tematik tahlil asosida yozilgan bo'lib, statistik ma'lumotlar, ota - onalar va o'qituvchilar fikrlari, shuningdek, maktab amaliyotlari asosida umumlashtirildi.

Namunalar:

- 2024 - yilgi statistik ma'lumotlarda Qo'shimcha darslarga qatnashgan 68% o'quvchilar imtihonda yuqori natija ko'rsatgan.
- Toshkentdagi 12 ta maktabda o'tkazilgan tajriba natijalari.

Usul va vositalar:

- So‘rovnoma va kuzatuvlar
- Statistika va tahliliy ma'lumotlar
- Psixologik baholash natijalari.

Tahlil usullari:

Mazmuniy tahlil, foizli taqqoslash, ijobiy omillar tahlili.

3. Results (Natijalar)

Ijobiy jihatlar:

- Qo‘shimcha darslar o‘quvchining bilimini chuqurlashtiradi.
- Intizom va maqsadga intilish hissi kuchayadi.
- Talant va qobiliyat rivojlanadi.
- 2024 - yilgi ma'lumotlarga ko‘ra, repetitora qatnagan o‘quvchilarning 68%i imtihonlarda yuqori natijalarga erishgan.

Salbiy jihatlar:

- Ortiqcha mashg‘ulotlar psixologik charchoqqa olib keladi.
- Darsdan so‘vish, ruhiy tushkunlik holatlari kuzatiladi.
- 43% o‘quvchi haddan tashqari darslar tufayli motivatsiyani yo‘qotgan.
- Dam olish va ijodiy faoliyatga vaqt qolmaydi.

4. Discussion (Muhokama)

Natijalar talqini:

Qo‘shimcha darslar o‘quvchining intellektual rivojiga xizmat qiladi, biroq haddan tashqari vazifalarni yuklash bolaning psixologik holatiga ta'sir qilishi mumkin. Shuning uchun muvozanatli yondashuv lozim.

Oldingi tadqiqotlar bilan solishtirish:

Yaponiya, Janubiy Koreya va Finlandiyada ham qo‘shimcha darslar mavjud, ammo ular ko‘proq interaktiv va ixtiyoriy shaklda tashkil etiladi. Bu esa o‘quvchilarning ruhiy holatini nazoratda ushlashga yordam beradi.

Amaliy ahamiyat

Ota - onalar farzandini shunchaki dars bilan emas, individual salohiyat asosida qo‘llab - quvvatlashi zarur. Har bir bola har xil qobiliyat va stressga chidamlilik darajasiga ega.

Qo‘shimcha mashg‘ulotlar shunga moslashtirilgan bo‘lishi kerak.

Cheklovlar

Tadqiqot asosan statistik ma'lumot va kuzatuvlarga asoslangan. Kelajakda eksperimental uslubda, turli yoshdagi bolalar ishtirokida tadqiqot olib borish maqsadga muvofiq bo‘ladi.

Xulosa va tavsiyalar

Eng maqbul yo‘l - o‘qish va dam olishni uyg‘unlashtirish. Ota - onalar bolaga faqat bilim emas, ruhiy sog‘lomlikni ham berishi zarur.

Har bir farzand o‘z salohiyati, qiziqishi va kuchiga qarab o‘qishga jalb etilishi lozim.

"O‘rtacha yo‘l – eng oqilona yo‘l". Bunday fikrlash salohiyati aynan shu mavzuga ham to‘g‘ri keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi XTV - 2024 - yilgi maktab statistikasi.
2. Psixologik tahlil markazi (2024) - "Bolalar stressi va motivatsiyasi" hisobotidan.
3. Kimura H. (2021). After - School Education Systems in Asia.Tokyo University Press.
4. Islomova, M. (2023). Farzand tarbiyasida ota - onaning roli.Toshkent: Ziyo Press.